

4

EDUCACIÓ

RESUM

Amb relació a les dades d'educació, cal destacar que les taxes d'escolarització en el curs 2004-2005, en tots els nivells educatius, es troben per davall de les taxes estatals. En el primer cicle d'educació infantil, mentre que a l'Estat espanyol és del 14,8%, a les Balears és del 7,4%. En el segon cicle, mentre que a Espanya és del 98%, a les Balears és del 94,8%. En l'ensenyament secundari obligatori, la taxa bruta espanyola arriba al 107,8%. Si a les Illes Balears aquesta taxa és del 100%, significa que molts dels alumnes que no promocionen abandonen el sistema educatiu. Així, el percentatge de població de 16 anys que esta fora del sistema educatiu a les Balears és del 19,9%, mentre a Espanya és del 15,4%. En l'ensenyament secundari no obligatori només el 78,3% de l'alumnat de les Balears cursa aquests estudis, enfront del 98% que ho fa a l'Estat espanyol. De manera similar, en els cicles formatius de grau superior la taxa de l'Estat arriba al 23,4% i a les Balears és del 10,1%. Així, les taxes brutes d'escolarització en l'ensenyament secundari no obligatori són de les més baixes de l'Estat i, mentre que en la majoria de les comunitats autònomes les taxes brutes d'escolarització en les edats corresponents a les etapes no obligatòries (16 i 17 anys) s'incrementen en els darrers cursos, a les Balears van disminuint.

Els centres privats concentren el 40,8% de l'alumnat de l'educació secundària obligatòria (un 7% més que la mitjana de l'Estat) i el 38,3% de l'alumnat de primària (un 5% més que la mitjana de l'Estat). En el cas dels estudis de formació professional, el 13,3% de les matrícules corresponen als centres privats, mentre que la matrícula als centres públics es situa 12,1 punts més que la mitjana de l'Estat. A la vegada, el nombre mitjà d'alumnes per unitat a l'ensenyament obligatori continua sent superior als centres privats.

En l'educació primària comprovam que el nombre d'alumnes que promociona ha disminuït considerablement en tots els cicles. En l'educació secundària obligatòria el nivell de promoció és inferior en els cursos segon i tercer, però en el quart curs no tan sols és superior, sinó que s'ha incrementat notablement respecte del curs 1995-1996. El nivell de promoció del primer curs de batxillerat s'ha anat reduint lleugerament i constant des del curs 1994-1995. En el segon curs de batxillerat, durant el mateix període de temps, es dona una notable millora.

El percentatge d'alumnat estranger a les Illes Balears en el curs 2004-2005 fou de l'11,1%, el més elevat de tot l'Estat, i molt per sobre de la mitjana nacional (6,5%). L'escolarització d'aquest alumnat s'ha dut a terme fonamentalment en els centres de titularitat pública.

D'altra banda, la realitat del sistema universitari de les Illes Balears s'ha caracteritzat per haver-hi oscil·lacions en l'evolució del nombre d'estudiants, si bé s'ha de constatar que aquest nombre s'ha incrementat des del 2001-2005 fins ara més d'un 10%.

4.1.

EL SISTEMA ESCOLAR DE LES ILLES BALEARS

El primer subapartat el dedicarem a definir els aspectes més destacables del sistema educatiu de la comunitat autònoma de les Illes Balears. El segon subapartat tractarà exclusivament sobre l'alumnat estranger, ja que durant els darrers cursos la seva incorporació representa un canvi significatiu en l'organització i en els requeriments del sistema educatiu. Finalment, dedicam un tercer subapartat a comentar les principals novetats legislatives de la nostra comunitat autònoma.

4.1.1. LA SITUACIÓ EDUCATIVA A LES ILLES BALEARS

D'acord amb les dades d'escolarització que ha facilitat la Direcció General de Planificació i Centres, en el curs 2005-2006 es dona un balanç negatiu en relació amb el curs anterior. Recordem que el curs passat (2004-2005) es va produir un increment total respecte de l'anterior (2003-2004), de 1.247 alumnes, causat en un grau important per l'increment de 1.314 matrícules a l'illa de Mallorca. Canvia, per tant, la tendència general dels darrers cursos i es comptabilitzen 222 alumnes menys al conjunt de l'arxipèlag. Per illes, la diferència és negativa en el cas de Mallorca i d'Eivissa: es

tracta de 225 alumnes menys a Mallorca i 644 menys a Eivissa. La diferència és positiva en el cas de Menorca i de Formentera, que arriben a tenir 614 i 33 alumnes més, respectivament.

Tot i que la tendència ha canviat, no ho ha fet de la mateixa manera en tots els nivells. En el cas de l'educació infantil l'increment de les places en relació amb la demanda existent és un dels fets més notables en els darrers anys. De fet, la major part de les noves matriculacions es donen en l'educació infantil. Del total de les noves matriculacions, 1.026 corresponen al nivell d'educació infantil: 723, a Mallorca (en el curs anterior, 1.143); 269, a Menorca (47 en el curs anterior); 6, a Eivissa (112 en el curs anterior), i 28, a Formentera (10 en el curs anterior). (Vegeu el quadre III-25.) Per tant, podem afirmar que es manté l'increment progressiu de l'alumnat de l'ensenyament infantil. L'augment de 1.962 matrícules d'educació infantil, sumat a l'augment dels dos cursos anteriors, suposa un ascens total de 4.889 alumnes des del curs 2003-2004. Continuant l'anàlisi de les dades de l'alumnat matriculat per nivells educatius, els aspectes més destacables són que explicam tot seguit. (Vegeu el quadre III-26.)

- En les etapes d'escolarització obligatòria (educació primària i ESO), la incorporació d'alumnat estranger frena la tendència a la reducció provocada pel descens de la natalitat. La presència d'alumnat estranger en aquests nivells és important (15,10% a la primària i 12,51% a l'ESO), però encara així es dona una reducció respecte del curs passat: de 262 alumnes a la primària i de 891 alumnes a la secundària.
- Mentre que en el batxillerat es produeix una reducció general de 143 alumnes, en els cicles formatius de grau mitjà trobam un increment de 182 persones i en els cicles formatius de grau superior, de 321. En els cicles formatius la pèrdua d'alumnat més destacable és a Mallorca: sumant ambdós graus hi ha 618 alumnes menys que el curs 2004-2005.
- L'increment és de 58 alumnes en els programes de garantia social. En aquest nivell la presència d'alumnat estranger és molt alta: un 15,56% del total dels alumnes.
- Als centres de règim especial descendeix la matrícula, amb 222 alumnes menys, després de dos cursos en què havia augmentat: en el curs 2002-2003 l'increment va ser de 506 alumnes i en el curs 2003-2004, de 458 alumnes.
- En relació amb l'educació d'adults, seguint la tendència dels darrers quatre cursos, es manté la proporció de l'alumnat, que s'incrementa en 114 alumnes. No es donen canvis gaire significatius en cap especialitat formativa i, en tot cas, l'educació secundària de persones adultes (2.535 alumnes) i les llengües espanyoles per a immigrants (3.111 alumnes) continuen aglutinant la major part de l'alumnat adult. (Vegeu el quadre III-27.) En el no figuren els 526 alumnes que han participat en cursos d'ensenyaments de caràcter no formal, els 713 estudiants que han cursat educació secundària a distància ni els 747 alumnes que han fet la preparació de proves lliures de graduat en secundària.

**QUADRE III-25. ALUMNAT MATRICULAT PER NIVELLS EDUCATIUS I PER ILLES
(VARIACIÓ RESPECTE AL CURS ANTERIOR) (2004-2006)**

Règim general	Mallorca		
	2004-2005	2005-2006	Diferència
Educació infantil	24.474	25.197	723
Educació primària	45.382	45.231	-151
Educació especial	440	878	438
ESO	32.012	31.386	-626
Batxillerat	8.797	8.753	-44
Batxillerat a distància	595	694	99
Cicles formatius de grau mitjà (CFGM)	3.522	3.204	-318
Cicles formatius de grau superior (CFGS)	2.015	1.715	-300
PGS	636	590	-46
Total	117.873	117.648	-225
Règim especial ¹	7.470	7.863	393

Règim general	Menorca		
	2004-2005	2005-2006	Diferència
Educació infantil	3.546	3.815	269
Educació primària	4.929	5.130	201
Educació especial	13	34	21
ESO	3.350	3.342	-8
Batxillerat	786	785	-1
Batxillerat a distància	78	83	5
Cicles formatius de grau mitjà (CFGM)	440	557	117
Cicles formatius de grau superior (CFGS)	137	154	17
PGS	125	118	-7
Total	13.404	14.018	614
Règim especial ¹	755	856	101

Règim general	Eivissa		
	2004-2005	2005-2006	Diferència
Educació infantil	3.080	3.086	6
Educació primària	6.252	5.960	-292
Educació especial	35	58	23
ESO	4.407	4.140	-267
Batxillerat	1.262	1.163	-99
Batxillerat a distància	182	205	23

Continua

**QUADRE III-25. ALUMNAT MATRICULAT PER NIVELLS EDUCATIUS I PER ILLES
(VARIACIÓ RESPECTE AL CURS ANTERIOR) (2004-2006)**

Règim general	Eivissa		
	2004-2005	2005-2006	Diferència
Cicles formatius de grau mitjà (CFGM)	428	433	5
Cicles formatius de grau superior (CFGS)	266	228	-38
PGS	81	76	5
Total	15.993	15.349	-644
Règim especial ¹	1.518	1.548	6

Règim general	Formentera		
	2004-2005	2005-2006	Diferència
Educació infantil	206	234	28
Educació primària	425	405	-20
Educació especial	—	—	—
ESO	248	258	10
Batxillerat	40	41	1
Batxillerat a distància	—	—	—
Cicles formatius de grau mitjà (CFGM)	12	26	14
Cicles formatius de grau superior (CFGS)	2	2	—
PGS	—	—	—
Total	933	966	33
Règim especial ¹	98	99	1

Règim general	Total		
	2004-2005	2005-2006	Diferència
Educació infantil	31.306	32.332	1.026
Educació primària	56.988	56.726	-262
Educació especial	488	970	-18
ESO	40.017	39.126	-891
Batxillerat	10.885	10.742	-143
Batxillerta a distància	855	982	127
Cicles formatius de grau mitjà (CFGM)	4.402	4.220	-182
Cicles formatius de grau superior (CFGS)	2.420	2.099	-321
PGS	842	784	-58
Total	148.203	147.981	-222
Règim especial ¹	9.841	10.336	495

1. No hi figuren els no presencials ("That's english"): 640 en el curs 2004-05 i 621 en el curs 2005-06.

Font: Direcció General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Cultura.

QUADRE III-26. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT PER NIVELLS EDUCATIUS I PER TITULARITAT (2003-2006)

	2005-06					
	2003-04	2004-05	Total centres	Públics	Concertats	Privats
Ensenyaments de règim general						
Educació infantil	29.994	31.306	32.332	19.524	10.846	1.962
Educació primària	57.166	56.988	56.726	35.540	19.823	1.363
Educació especial	509	488	970	200	770	—
ESO	40.300	40.017	39.126	23.513	14.450	1.163
Batxillerat	10.942	10.885	10742	8009	1234	1499
Batxillerat a distància	764	855	982	982	—	—
Cicles formatius de grau mitja (CFGM)	4.314	4.402	4.220	3.578	528	114
Cicles formatius de grau superior (CFGS)	2.164	2.420	2.099	1.887	121	91
BUP/ COU presencial + a distància	—	—	—	—	—	—
FP2	—	—	—	—	—	—
PGS	803	842	784	690	40	54
Moduls professionals	—	—	—	—	—	—
Total d'ensenyaments de règim general	146.956	148.203	147.981	93.923	47.812	6.246
Ensenyaments de règim especial¹	9.383	9.841	10.336	10.262	—	74

1. No hi figuren els no presencials ("That's english"): 544 alumnes en el curs 2003-04 i 640 alumnes en el curs 2004-05.
Font: Direcció General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Cultura i MECD. Estadístiques de l'Educació a Espanya.

QUADRE III-27. EDUCACIÓ D'ADULTS¹ (2002-2006)

	2002-03	2003-04	2004-05	2005-2006
Ensenyaments inicials de formació bàsica	684	764	752	705
Educació secundària per a persones adultes	2.210	2.424	2.512	2.535
Accés a la universitat per a majors de 25 anys	309	349	344	352
Llengües espanyoles per a immigrants	4.036	2.995	2.957	3.111
Ensenyaments tecnicoprofessionals	491	102	114	90
Total	7.730	6.634	6.679	6.793

1. No s'hi inclou l'alumnat que cursa ensenyaments de caràcter no formal que s'imparteixen dins d'aquesta oferta educativa: 4.526 en el curs 2005/06.

No s'hi inclou l'educació secundària per a persones adultes a distància: 713 en el curs 2005-06.

No s'hi inclou Preparació de proves lliures per al graduat en secundària i l'accés a CFGM i CFGS: 747 en el curs 2005-06.

Font: MECD. Estadístiques de l'educació a Espanya i Direcció General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Cultura.

En els informes educatius estatals, el nostre sistema educatiu sovint ocupa un lloc desfavorable en les anàlisis comparatives sobre les taxes d'escolarització, en la inversió en l'ensenyament públic, en la promoció de l'alumnat i en la presència d'alumnat estranger. Partint d'aquests indicadors, podem analitzar les dades més recents.

En primer lloc, les taxes d'escolarització en el curs 2004-2005 en tots els nivells educatius es troben per davall de les taxes estatals. Les diferències són molt significatives, principalment en els nivells infantil i de secundària. (Vegeu el quadre III-28.)

- En el primer cicle d'educació infantil, mentre que a l'Estat espanyol és del 14,8%, a les Illes Balears és del 7,4%. En el segon cicle, mentre que a Espanya és del 98%, a les Balears és del 94,8%.
- En l'ensenyament secundari obligatori, la taxa bruta¹⁸ espanyola arriba al 107,8%, la qual cosa significa l'existència d'alumnat d'edats no previstes en el grup d'edat «teòrica» d'aquest nivell educatiu (12-15 anys). Si a les Balears aquesta taxa és del 100%, significa que molts dels alumnes que no promocionen abandonen el sistema educatiu. Així, el percentatge de població de 16 anys que esta fora del sistema educatiu a les Balears és del 19,9%, mentre a Espanya és del 15,4%. En el curs passat la taxa bruta arribava al 105,5%, és a dir, en un curs s'ha reduït un 5,5%.¹⁹
- En l'ensenyament secundari no obligatori les taxes brutes continuen sent molt baixes i s'hi ha produït un descens des del curs passat. En el curs 2004-2005, només un 78,3% de l'alumnat de les

QUADRE III-28. TAXES BRUTES D'ESCOLARITZACIÓ PER NIVELLS D'ENSENYAMENT.¹ CURSOS 2003/4 – 2004/05

	Ed. infantil (0-2 anys)	Ed. infantil (3-5 anys)	Ed. primària (6-11 anys)	ESO (12-15 anys)	Batxillerats, CFGM i GS (16-17 anys)	CFGS (18-19 anys)
2004-05						
Estat espanyol	14,80%	98%	103,40%	107,80%	98%	23,40%
Illes Balears	7,40%	94,80%	99,20%	100%	78,30%	10,10%
2003-04						
Estat espanyol	—	99,5%	107,2%	109,6%	97,6%	23,6%
Illes Balears	—	99,5%	105,4%	105,5%	84,1%	10,6%

1. A les taxes brutes es poden obtenir valors superiors al 100%, a causa de l'existència d'alumnat d'edats no previstes en el grup d'edat "teòrica".

Nota: Per calcular les taxes s'han utilitzat les projeccions de població base Cens 2001 de l'INE.

Font: MECD. Estadístiques de l'educació a Espanya.

18. La taxa bruta d'escolarització és el total d'alumnes matriculats en un determinat nivell, independentment de l'edat, dividit per la població del grup d'edat que correspon oficialment a aquest nivell.

19. Segons Tiana (2004), l'esperança de vida escolar als 6 anys a les Balears, d'acord amb les dades del curs 1999-2000, és de 12,4 anys, per davall dels 12,8 anys de l'Estat espanyol: això significa que, per als infants de 6 anys de les Balears, el temps mitjà previsible d'escolarització és inferior a la mitjana estatal.

Balears cursa aquests estudis, enfront del 98% que ho fa a l'Estat espanyol. És a dir, es redueix un 2,8% respecte del curs 2003-2004, quan arribava al 84,1%, i es distancia de la taxa espanyola un 20% (a l'Estat espanyol arriba al 98%). De manera similar, en els cicles formatius de grau superior les taxes de l'Estat espanyol superen el doble de les de la comunitat autònoma de les Illes Balears: la taxa al conjunt de l'Estat arriba al 23,4% i a les Balears és d'un 10,1%. Respecte del curs anterior, són resultats semblants i lleugerament inferiors tant al conjunt d'Espanya com a les Balears. Les taxes brutes d'escolarització a l'ensenyament secundari no obligatori són de les més baixes de l'Estat espanyol. Segons l'informe del CES estatal de l'any 2005,²⁰ en la majoria de les comunitats autònomes les taxes brutes d'escolarització en les edats corresponents a les etapes no obligatòries (16 i 17 anys)

s'incrementen en els darrers cursos, mentre que a les Balears disminueixen. Només entre els cursos 2004-2005 i 2005-2006 aquesta taxa disminueix un 2,8%. (Recordem que en el curs 2004-05 ho va fer un 1,7% amb referència a l'anterior.)

En segon lloc, un factor que centra la nostra atenció és la presència destacada de la gestió privada als ensenyaments obligatoris en relació amb altres comunitats autònomes, principalment a l'ESO. (Vegeu el quadre III-29.)

- Els centres privats concentren el 40,8% de l'alumnat de l'ESO (un 7% més que la mitjana de l'Estat) i el 38,3% de l'alumnat de primària (un 5% més que la mitjana de l'Estat). La tendència és inversa en el cas dels estudis de formació professional, que es concentren en els centres públics: el 86,7% de les matrícules de formació professional

QUADRE III-29. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT MATRICULAT PER TITULARITAT DEL CENTRE 2004-2005

	Primer cicle e. infantil	Segon cicle e. infantil	E. primària	ESO	Batxillerat ¹	Formació professional ²
Centres privats						
Total	42,5	68,5	66,7	66,3	74,2	74,6
Balears (Illes)	42,3	62,0	61,7	59,2	74,6	86,7
Centres públics						
Total	57,5	31,5	33,3	33,7	25,8	25,4
Balears (Illes)	57,7	38,0	38,3	40,8	25,4	13,3

1. No s'hi inclou la modalitat d'educació a distància.

2. S'hi inclou l'alumnat de cicles Formatius de FP i programes de garantia social. No s'hi inclou la modalitat d'educació a distància.

Font: MECD. Estadístiques de l'educació a Espanya.

20. Consell Econòmic i Social d'Espanya (2005), *Economía, trabajo y sociedad. Memoria sobre la situación socio-económica y laboral*, Madrid, CES d'Espanya. Es pot consultar a: <<http://www.ces.es>>.

corresponen als centres públics, és a dir, un 12,1% més que la mitjana de l'Estat (dades del curs 2004-2005).

- A la vegada, d'acord amb la tendència de cursos passats, el nombre mitjà d'alumnes per unitat a l'ensenyament obligatori continua sent superior en els centres privats, principalment en els grups d'educació infantil de primer cicle (16,5, respecte dels 13,7 en els públics), en l'infantil de segon cicle (25,1, respecte dels 21,1 dels públics), a la primària (26,4, enfront dels 21,4 en els públics) i en l'ESO (27,7, respecte dels 23,3 dels centres públics). Per comparació al curs 2003-2004 les variacions són les següents: en infantil de segon cicle les ràtios s'han incrementat tant en els públics (+0,3) com en els privats (+1,6); en la primària les ràtios s'han reduït tant en els privats (-0,3) com en els públics (-0,4); en

l'ESO les ràtios també baixen en els centres privats (-1,3) i en els públics (-0,2). (Dades del 2005-2006.)

En tercer lloc, sobre els resultats escolars dels estudiants de les Illes, continuam la disminució lleugera i constant dels nivells de promoció, en les diferents etapes i estudis que s'inclouen dins els ensenyaments de règim general. Si s'analitza l'evolució de la promoció entre els cursos 1994-1995 i 2003-2004, se'n poden destacar les qüestions següents. (Vegeu el quadre III-30.)

- En l'educació primària s'han donat oscil·lacions contínues i moderades, però si contrastam el nivell de resultats d'aquest curs amb el curs 1995-1996, comprovam que el nombre d'alumnes que promociona ha disminuït considerablement en tots els cicles. Respecte del curs 1995-1996 les variacions han

QUADRE III-30. EVOLUCIÓ DE LA PROMOCIÓ DE L'ALUMNAT D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA, ESO I BATXILLERAT. SÈRIES 1995/96 EL 2002/03.

	95-96	96-97	97-98	98-99	99-00	00-01	01-02	02-03	03-04
Primària									
1r cicle	95,6	95,1	95,2	94,8	94,3	93,2	92,8	92,4	92,66
2n cicle	96,6	95,9	95,5	94,9	94	93,1	92,5	93	92,29
3r cicle	95,1	93,6	93,7	92,1	92,1	90,5	90,8	91,2	91,86
ESO									
1r cicle	84,7	79,6	82,5	82,2	79,4	79,1	78,0	78,2	74,15
3r ESO	69,6	68,4	71,5	74,4	75,4	75,3	75,3	75,5	68,83
4t ESO	67,1	69,9	71,6	70,5	72,9	72,0	73,7	73,3	74,77
Batxillerat									
1r batx.	68,9	67,2	70,7	69,6	67,6	68,4	71,3	70,8	66,83
2n batx.	56,5	57	56,7	57,8	60,6	62,4	65,7	65,7	66,64

Font: Departament d'Inspecció Educativa de la Conselleria d'Educació i Cultura.

estat les següents: en el primer cicle s'ha passat del 95,66% al 92,66%; en el segon cicle s'ha passat del 96,63% al 92,29%; en el tercer cicle s'ha passat del 95,11% al 91,86%.

- En l'educació secundària obligatòria (ESO) el nivell de promoció és inferior en els cursos segon i tercer, però en el quart curs no tan sols és superior, sinó que s'ha incrementat notablement respecte del curs 1995-1996. L'evolució que s'ha donat des del curs 1995-1996 fins al curs 2003-2004 és la següent: en el segon curs promociona el 74,15% de l'alumnat (el 78,24% en el curs anterior); des del curs 1995-1996 el nivell de promoció ha minvat un 10,55%. En el tercer curs de l'ESO promociona el 68,83% dels alumnes (el 75,48% en el curs anterior); en el curs 1995-1996 va promocionar un 69,6%. En el quart curs promociona el 74,77% (el 73,28% en el curs anterior) dels alumnes; el percentatge ha augmentat respecte del 69,9% del curs 1995-1996.
- El nivell de promoció del primer curs de batxillerat s'ha anat reduint de manera lleugera i constant des del curs 1994-1995: si bé en el curs 1994-1995 va promocionar el 70% de l'alumnat, en el curs 2003-2004 ho va fer quasi un 4% menys. Entre el 2001 i el 2003 és va donar una sensible millora i s'arribà a superar el 70%. Les oscil·lacions han estat una constant i, si comparem en l'àmbit estatal el creixement mitjà de les taxes de graduació en el batxillerat entre els cursos 1994-1995 i 1998-

1999, comprovam que les diferències són notables: si el creixement estatal és de 7,2 punts, el creixement a les Balears és de 4,3 punts.²¹

- En el segon curs de batxillerat, durant el mateix període de temps, es dona una notable millora. En el curs 2003-2004 promociona el 66,64% dels alumnes, mentre que en la promoció del 1995-1996 va promocionar només un 56,5%. Es tracta del major nivell de promoció assolit en els darrers deu anys.

4.1.2. L'ESCOLARITZACIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER

Tal com hem vist al llarg dels darrers anys al conjunt de l'Estat, la immigració té uns trets nous i característics, els quals és important conèixer i analitzar, com a fenomen social total, del qual l'escolarització és una part. L'important augment de l'escolarització de l'alumnat immigrant en els darrers deu anys —i de manera molt important en els darrers sis— i els seus trets característics tenen importants repercussions sobre el conjunt del sistema educatiu, a diferents nivells, que és important conèixer per les importants conseqüències d'aquesta realitat en la construcció del sistema educatiu, en les pràctiques educatives i en els nous ciutadans. Aquestes dades, doncs, ens han de servir, a més, per reflexionar sobre el model d'escola i el model de societat que volem.

Fent una mirada retrospectiva sobre l'escolarització d'alumnat immigrant en els darrers deu anys, el nombre d'alumnat

21. Tiana, A. (2004), «La educación en el estado de las autonomías», a: Fundación Hogar del Empleado, *Informe educativo 2004. Análisis y situación de las comunidades autónomas*, Madrid, Santillana, p. 33-62.

escolaritzat ha estat molt important. Al conjunt de l'Estat i en el curs 1994-995, hi havia 52.213 alumnes escolaritzats a les ensenyances no universitàries de règim general. En el curs 2004-2005, el nombre d'alumnes en aquests mateixos ensenyaments fou de 447.525 alumnes.²² El nombre d'alumnat escolaritzat gairebé s'ha multiplicat per més de vuit, cosa que incideix en el conjunt de totes les comunitats autònomes. En el cas de les Illes Balears, l'alumnat estranger presenta una evolució

progressiva, més important, de manera que en el curs 1994-1995 hi havia 1.625 alumnes estrangers escolaritzats a les ensenyances no universitàries i en el curs 2004-2005 n'hi havia 17.193; gairebé s'ha multiplicat per més de deu. En termes comparatius amb la resta de comunitats autònomes, el percentatge d'alumnat estranger a les Illes Balears en el curs 2004-2005 fou de l'11,1%, el més elevat de tot l'Estat, i molt per sobre la mitjana nacional (6,5%).²³ (Vegeu el quadre III-31.)

QUADRE III-31. PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER PER COMUNITAT AUTÒNOMA. CURS 2004-2005

	%
Illes Balears	11,1
Madrid	10,7
La Rioja	9,6
Murcia	8,9
Comunitat Valenciana	8,7
Navarra	8,7
Catalunya	8,4
Aragó	7,3
Illes Canàries	7,1
Espanya	6,5
Castella-la Manxa	5,3
Melilla	4,8
Cantàbria	4,3
Castella i Lleó	4,1
Andalusia	3,6
País Basc	3,2
Astúries	3,0
Galícia	1,9
Extremadura	1,8
Ceuta	1,5

Font: Ministeri d'Educació, Cultura i Esports. Dades i xifres. Curs 2005-2006.

22. Ministeri d'Educació i Ciència (2005), *Datos y cifras. Curso escolar 2005/2006*, Madrid, Secretaria General Tècnica, Subdirecció General d'Informació i Publicacions.

23. *Ibidem*.

Segons les dades de la Direcció General de Planificació i Centres de la Conselleria d'Educació i Cultura, en el curs 2005-2006 el percentatge se situa en el 12,5% respecte del curs anterior. (Si hi incloem les dades de l'ensenyament d'adults i els ensenyaments de règim especial, llavors, el percentatge ha estat del 15,11%, de manera que s'ha passat de 19.023 alumnes en el curs 2004-2005 a 21.898 alumnes en el curs 2005-2006.)

Segons les dades procedents d'aquesta mateixa font, el percentatge d'alumnat estranger escolaritzat a l'educació primària respecte del total de la població escolarit-

zada fou del 13,25% en el curs 2004-2005 i del 15,3% en el curs 2005-2006. D'altra banda, el percentatge d'alumnat estranger escolaritzat a l'educació secundària obligatòria fou de l'11,26% en el curs 2004-2005 i del 13,09% en el curs 2005-2006.

Per illes, els percentatges d'alumnes estrangers oscil·len, respectivament, en els cursos 2004-2005 i 2005-2006 de la manera següent: a Mallorca, entre el 10,8% i el 12,8%; a Menorca, entre el 9,5% i el 10,5%; a Eivissa, entre el 13,82% i el 16,10%, i a Formentera, entre el 15% i el 17,49%. (Vegeu els quadres III-32 i III-33.).

QUADRE III-32. ALUMNAT ESTRANGER A LES BALEARS PER ILLES (CURS 2004/05)

	Ed. infantil	Ed. primària	ESO	Batxillerat	Cicles GM	Cicles GS	Règim especial	Ed. especial	Enseny. adults	Garantia social	Total/illa:
Mallorca	2.375	5.884	3.566	553	179	97	730	40	1.071	95	14.590
Menorca	272	616	316	18	18	3	18	1	371	17	1.650
Eivissa	462	983	594	91	27	11	61	3	388	19	2.639
Formentera	32	73	32	3	—	—	4	—	—	—	144
Total/ensen.	3.141	7.556	4.508	665	224	111	813	44	1.830	131	19.023

NOTA: L'apartat ESO no inclou ESO per a adults. Aquests alumnes figuren inclosos dins "Ensenyament adults". L'apartat "Batxillerat" inclou el nocturn, i també a distància. Els apartats "Cicles GM" i "Cicles GS" inclouen tots els cicles (adults també) a excepció dels d'arts plàstiques, que figuren dins "Règim especial".

Font: Direcció General de Planificació i Centres.

QUADRE III-33. ALUMNAT ESTRANGER A LES BALEARS (CURS 2005/06)

	Ed. infantil	Ed. primària	ESO	Batxillerat	Cicles GM	Cicles GS	Règim especial	Ed. especial	Enseny. adults	Garantia social	Total/illa:
Mallorca	2.458	6.789	4.083	561	232	153	770	58	1.457	96	16.657
Menorca	295	729	349	24	51	1	29	2	552	24	2.056
Eivissa	503	1.128	643	119	48	20	121	3	415	11	3.011
Formentera	41	73	49	4	2	—	5	—	—	—	174
Total/ensen.	3.297	8.719	5.124	708	333	174	925	63	2.424	131	21.898

NOTA: L'apartat ESO no inclou ESO per a adults. Aquests alumnes figuren inclosos dins "Ensenyament adults". L'apartat "Batxillerat" inclou el nocturn, i també a distància. Els apartats "Cicles GM" i "Cicles GS" inclouen tots els cicles (adults també) a excepció dels d'arts plàstiques, que figuren dins "Règim especial".

Font: Direcció General de Planificació i Centres.

QUADRE III-34. ALUMNAT ESTRANGER PER NIVELL EDUCATIU I TITULARITAT DEL CENTRE (2004-2005)

	Total	Ed. infantil	Ed. primària	Ed. especial	ESO	Batxillerat	Cicles format. d'F.P.	Prog. i garantia social	EE Artístiques	EE d'idiomes	EE esportives	No consta
Total Espanya	457.245	83.353	199.418	1.788	124.320	19.222	15.455	3.609	1.605	8.107	8	360
Públics	372.996	68.200	163.597	1.140	99.126	16.348	12.021	2.535	1.554	8.107	8	360
Privats	84.249	15.153	35.821	648	25.194	2.874	3.434	1.074	51	0	0	0
% Públics	82	82	82	64	80	85	78	70	97	100		
Total Illes Balears	17.193	3.141	7.556	44	4.508	665	335	131	85	728	0	0
Públics	14.061	2.535	6.256	6	3.482	567	287	115	85	728	0	0
Privats	3.132	606	1.300	38	1.026	98	48	16	0	0	0	0
% Públics	82	81	83	86	77	85	86	88	100	100		

Font: Elaboració pròpia a partir del Ministeri d'educació i Ciència. Alumnat estranger. Resultats per províncies. Avanços del Curs 2004-2005.

D'acord amb les dades recollides en el darrer butlletí del CIDE (2005)²⁴ i en els números anteriors, en el nostre país l'escolarització d'aquest alumnat s'ha dut a terme fonamentalment en els centres de titularitat pública. Aquesta mateixa realitat també s'ha produït a les Illes Balears,²⁵ així com l'increment constant del nombre d'alumnes escolaritzats en els diferents nivells educatius. (Vegeu el quadre III-34.)

En el curs 2004-2005 continua aquesta concentració d'estrangers en els centres públics: del total dels 17.193 alumnes estrangers, 14.061 foren escolaritzats a l'escola pública i 3.132, a centres privats.

D'acord amb les dades recollides, l'escola pública escolaritza més del 80% del total d'alumnes estrangers escolaritzats, si bé és

cert que la distribució geogràfica de la població estrangera i dels centres educatius poden condicionar aquesta distribució.

Si s'analitza la informació estatal per nivells educatius (CIDE, 2005) i es comparen les dades de les Illes Balears dels tres darrers cursos (2003-2004, 2004-2005 i 2005-2006) relatives al total d'alumnat i als alumnes estrangers, es pot veure que la major proporció d'alumnat estranger es dona en l'educació primària (15,37%), en l'educació secundària obligatòria (13,09%) i en l'educació infantil (10,19%), de manera que augmenta el nombre d'alumnat estranger constantment en tots els nivells i, de manera més important, en l'educació primària i en l'educació secundària obligatòria. (Vegeu el quadre III-35.)

24. Ministeri d'Educació i Ciència, Centre d'Investigació i Documentació Educativa (juliol de 2005), «El alumnado extranjero en el sistema educativo español (1994-2005)», *Boletín CIDE de Temas Educativos*, núm. 14.

25. Quadres III-38 i III-39 de la *Memòria del CES 2004*, Palma, CES, p. 479.

**QUADRE III-35. ALUMNAT TOTAL I ESTRANGER PER NIVELLS EDUCATIUS
(2003-2004 A 2005-2006)**

	2003-2004			2004-2005			2005-2006		
	Total alumnat	estrang. %	% estrang.	Total alumnat	estrang. %	% estrang.	Total alumnat	estrang. %	% estrang.
Educació infantil	29.994	3.098	10,32	31.306	3.141	10,03	32.332	3297	10,19
Educació primària	57.166	6.771	11,84	56.988	7.556	13,25	56.726	8719	15,37
Educació especial	509	47	9,23	488	44	9,01	970	63	6,49
ESO (primer i segon cicle)	40.300	3.998	9,92	40.017	4.508	11,26	39.126	5124	13,09
Batxillerat (LOGSE)	11.706	535	4,57	11.740	665	5,66	11724	708	6,03
Cicles formatius de FP	6.478	236	3,64	6.824	335	4,9	6319	507	8,02
Prog. garantia social	803	171	21,29	842	131	15,55	784	131	16,70
Total	146.956	14.856	10,10%	148.205	16.380	11,05	147981	18549	12,53

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Tot i que en termes absoluts el nombre d'alumnes no és gaire important, s'ha de destacar la presència d'un 16,70% d'alumnat estranger en els programes de garantia social, percentatge més elevat que el que reflecteix la presència en la formació professional (8,02%) i en el batxillerat (6,03%).

L'increment interanual de l'alumnat estranger²⁶ també reflecteix aquesta important evolució constant en si mateixa i respecte de les dades globals de la població autòctona. El nombre d'alumnes estrangers per cada mil alumnes matriculats en l'educació infantil, en l'educació primària i en l'educació secundària obligatòria és molt superior a la mitjana nacional. (Vegeu el quadre III-36.)

Pel que fa a la procedència geogràfica de l'alumnat, el procedent de l'Amèrica del

Sud es el més nombrós en el sistema educatiu espanyol (CIDE, 2005) i també en el sistema educatiu de les Illes Balears, amb percentatges gairebé semblants. (Vegeu el quadre III-37.)

S'observa una davallada de dos i d'un punt a escala nacional i de les Balears, respectivament, en el curs 2004-2005 respecte del curs anterior 2003-2004.²⁷ El següent grup més nombrós d'alumnes procedeix de la Unió Europea, amb percentatges superiors als estatals, pel que fa tant a l'alumnat procedent de la Unió Europea com al de la resta d'Europa; a Balears, lleugerament més elevats en el cas de la Unió Europea i més d'un punt més baixos en el cas de la resta d'Europa respecte del curs anterior. El tercer gran grup procedeix del nord d'Àfrica, amb un percentatge inferior a l'estatal, i lleugera-

26. Quadre III-45 de la *Memòria del CES 2004*, Palma, CES, p. 482.

27. Quadre III-49 de la *Memòria del CES 2003*, Palma, CES, p. 454.

QUADRE III-36. NOMBRE D'ALUMNES ESTRANGERS PER 1.000 ALUMNES MATRICULATS A E. INFANTIL, E. PRIMÀRIA I ESO (2004-2005)

	Educació infantil			Educació primària			ESO		
	Total	C. públics	C. privats	Total	C. públics	C. privats	Total	C. públics	C. privats
Espanya	59	74,5	30,4	80,7	99,3	43,5	67	80,7	40,3
Illes Balears	100,3	134	48,9	132,6	177,9	59,6	112,7	147	62,8

1. Per calcular la taxa d'E.infantil no s'ha tengut en compte l'alumnat de primer cicle, ja que no es disposa d'aquesta informació per a l'alumnat estranger.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

QUADRE III-37. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER ÀREES GEOGRÀFIQUES DE PROCEDÈNCIA (2004-2005)

	Europa				Amèrica						
	Total	Total	UE	Resta	Àfrica	Nord	Central	Sud	Àsia	Oceania	No consta
Espanya	457.245	100	13,5	12,8	19,1	1,1	3,8	44,8	4,6	0	0,3
Illes Balears	17.193	100	22,6	6,8	17,4	0,6	3,1	45,5	3,9	0,1	0

1. S'hi inclouen els 10 nous països membres (UE-25).

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

ment superior a un punt al percentatge del curs passat 2003-2004 a les Illes.

La distribució d'aquest alumnat estranger per àrees geogràfiques de procedència i segons la titularitat del centre reflecteix que el grup majoritari d'alumnes estrangers (7.823 alumnes en l'àmbit de les Illes Balears procedeixen de l'Amèrica del Sud). (Vegeu el quadre III-38.)

Com queda recollit en el quadre III-39, els països de procedència són principalment l'Equador, l'Argentina i Colòmbia; 3.887, de la Unió Europea, principalment d'Alemanya, de la resta d'Europa i del Regne Unit, i 2.994, d'Àfrica, principalment del Marroc. Els continents de procedència amb menys alumnes són Amèrica del Nord i Oceania, amb percentatges semblants als estatals.

La distribució de l'alumnat estranger segons la titularitat del centre i també la distribució per illes i per municipis són qüestions que cal tenir en compte respecte de la planificació i l'organització educatives, el suport al professorat i a les famílies, i els programes que s'han de dur a terme.

4.1.3. EL TREBALL LEGISLATIU DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE LES ILLES BALEARS

Durant el darrer curs cal fer esment de l'aprovació de la Llei 4/2006, de 30 de març, d'educació i formació permanents de persones adultes de les Illes Balears (BOIB núm. 113, de 12 de maig de 2006), que recull la normativa existent amb una cate-

QUADRE III-38. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER ÀREA GEOGRÀFICA DE PROCEDÈNCIA I PER TITULARITAT DEL CENTRE (2004-2005)

	Europa				Amèrica					
	Total	UE	Resta	Àfrica	Nord	Central	Sud	Àsia	Oceania	No consta
Espanya	457.245	61.692	58.669	87.196	5.034	17.195	204.872	21.217	226	1.144
Pública	372.996	46.137	49.890	77.611	2.904	13.461	166.809	14.990	164	1.030
Privada	84.249	15.555	8.779	9.585	2.130	3.734	38.063	6.227	62	114
Illes Balears	17.193	3.887	1.172	2.994	105	531	7.823	668	11	2
Pública	14.061	3.177	970	2.502	83	401	6.370	548	10	0
Privada	3.132	710	202	492	22	130	1.453	120	1	2

1. S'inclouen els 10 nous països membres (UE 25)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.

QUADRE III-39. ALUMNAT ESTRANGER PER PAÍS I ÀREA GEOGRÀFICA DE NACIONALITAT (2004-2005)

Unió Europea	3.887	
Alemanya	1.435	Bèlgica 71
França	206	Holanda 134
Itàlia	427	Portugal 101
Regne Unit	1.099	Suècia 65
Altres països de la UE	195	
Resta d'Europa	1.172	
Bulgària	395	Lituània 9
Polònia	145	Romania 303
Rússia	167	Suïssa 86
Ucraïna	130	Altres països d'Europa 91
Àfrica	2.994	
Algèria	58	Guinea Equatorial 51
Marroc	2.642	Altres països d'Àfrica 243
Amèrica del Nord	105	
Canadà	13	Estats Units 60
Mèxic	32	
Amèrica Central	531	
Cuba	221	República Dominicana 254
Altres països d'Amèrica Central	56	

continua

QUADRE III-39. ALUMNAT ESTRANGER PER PAÍS I ÀREA GEOGRÀFICA DE NACIONALITAT (2004-2005)

Amèrica del Sud	7.823		
Argentina	2.000	Bolívia	257
Brasil	213	Xile	337
Colòmbia	1.427		
Equador	2.625	Perú	169
Uruguai	617	Veneçuela	160
Altres països d'Amèrica del Sud	18		
Àsia	668		
Xina	416	Filipines	137
Índia	44	Pakistan	2
Altres països d'Àsia	69		
Oceania	11		
No consta el país	2		
TOTAL	17.193		

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.

goria legislativa superior. Tal com recull l'apartat IV de l'exposició de motius, aquesta Llei recull la tasca que ja duen a terme diverses institucions públiques i entitats privades, i estableix el marc general de l'educació i la formació de les persones adultes.

A part de la Llei d'adults, la Conselleria d'Educació i Cultura ha publicat una sèrie de nous decrets, ordres i resolucions, d'entre les quals volem destacar els següents:

- Decret 86/2005, de 29 de juliol, pel qual es regula l'homologació dels estudis de l'educació secundària obligatòria i del batxillerat amb els certificats de la Direcció General de Política Lingüística.

- Decret 74/2005, d'1 de juliol, de modificació del Decret 57/2005, de 20 de maig, pel qual es creen l'Observatori i el Comissionat per a la Convivència Escolar en els Centres Educatius de les Illes Balears.
- Ordre de 21 de juny de 2005, per la qual s'estableix un nou termini per sol·licitar la implantació de l'elecció de la llengua del primer ensenyament.
- Resolució del conseller d'Educació i Cultura de 16 de maig de 2005, mitjançant la qual es convoquen ajudes destinades als ajuntaments de les Illes Balears per a la creació, ampliació o millora d'una xarxa pública de centres educatius adreçats als infants de 0-3 anys, per a l'any 2005.

- Resolució del conseller d'Educació i Cultura de 16 de maig de 2004, mitjançant la qual es convoquen ajudes als ajuntaments de les Illes Balears per fomentar projectes d'innovació educativa i millorar els serveis educatius dels infants menors de tres anys, per al curs 2005-2006.
- Ordre de 3 de maig de 2005 de la Conselleria d'Educació i Cultura, per la qual es regulen la convocatòria i la selecció de centres escolars sostinguts amb fons públics d'educació infantil i primària en els quals s'implantarà l'elecció de la llengua del primer ensenyament.

4.2.

EL SISTEMA UNIVERSITARI DE LES ILLES BALEARS

Aquest apartat sobre el sistema universitari de les Illes Balears s'ha dividit en dos subapartats: un d'introductor, en què s'emmarca la situació del sistema universitari de les Illes Balears, i un segon en què s'analitzen les característiques del sistema universitari balear, d'acord amb el que s'havia fet els anys anteriors.

4.2.1. INTRODUCCIÓ

La realitat del sistema universitari de les Balears durant l'any 2005 no presenta, evidentment, uns trets gaire distints dels que foren objecte d'anàlisi de l'any 2004. Amb tot, cal fer referència a una sèrie de

reflexions que són fonamentals per poder interpretar l'estat i les dades més significatives de l'educació universitària balear, centrada fonamentalment en la Universitat de les Illes Balears (UIB), però amb la participació important i significativa de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) i de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). En qualsevol cas, des d'una perspectiva introductòria, podem assenyalar una sèrie de reflexions que ens poden ajudar a analitzar i comprendre la realitat universitària de les Illes Balears.

1. No hi ha cap dubte que el sistema universitari de les Illes Balears, en el marc del sistema universitari espanyol, té actualment tres grans reptes als quals cal donar una resposta: ens referim a l'uropeïtzació dels estudis, a la qüestió del finançament universitari i a la necessària reforma legislativa, des de la flexibilitat, l'obertura i l'agilitat. Es tracta de tres reptes que han de possibilitar una universitat millor, amb una major qualitat docent i professional, una major excel·lència investigadora o una major implicació social i empresarial, qüestions importants en el desenvolupament i en la consolidació del sistema universitari de les Illes Balears, en general, i de la UIB, en concret. Tanmateix, amb relació a aquests tres reptes, hem de tenir en compte que afecten fonamentalment la Universitat de les Illes Balears, que es troba —en qualitat d'universitat presencial i d'universitat que aconsegueix les tres grans funcions universitàries: de docència, de recerca i de transferència de coneixement— en una posició clau per poder exercir un lideratge en la vertebració de la socie-

tat de les Illes Balears, des de la perspectiva de la construcció d'una societat del coneixement, oberta, innovadora, competitiva i capaç de millorar el nivell de benestar social.

2. Tal com s'ha posat de manifest en altres informes sobre el sistema universitari de les Illes Balears i de la mateixa UIB, s'ha d'assenyalar que —en el nombre d'estudiants universitaris, en el percentatge de població que ha completat estudis superiors, en el creixement del nombre de matriculacions, en les ràtios d'investigadors, en les despeses en recerca i desenvolupament (R+D) o en les despeses en ensenyança superior en relació amb el PIB— la realitat de les Illes Balears està per sota la mitjana nacional. És un fet que cal qualificar de greu i de preocupant, malgrat els avenços que s'han produït en aquests darrers anys; uns avenços que cal considerar positius, encara que insuficients. En aquest context del nombre d'estudiants universitaris, s'ha de fer referència a les dades que ens proporciona l'Informe CYD 2005 de la Fundació CYD,²⁸ en què es posa de manifest no tan sols que les Illes Balears són una de les comunitats —juntament amb Cantàbria i Castella-Manxa— amb menys densitat d'estudiants universitaris, sinó que són també una de les comunitats amb una baixa atracció d'estudiants universitaris. Tot i que es tracta d'una qüestió que pot tenir, en part, una explicació per motius d'insularitat o econòmics, també cal que sigui analitzada des de la perspectiva del tipus d'oferta d'estu-

dis o de la percepció que se'n té. És un tema sobre el qual cal convé que reflexioni amb profunditat la Universitat de les Illes Balears.

3. Una perspectiva necessària en l'anàlisi del sistema universitari de les Illes Balears és, sense cap dubte, l'impacte que té des de la perspectiva econòmica. Així, segons dades de l'Informe CYD 2005, es constata que el sistema universitari de les Illes Balears té poc impacte sobre l'economia balear. De fet, la universitat a les Balears només repercuteix en el 0,5% del valor afegit brut regional (VAB), mentre que el sistema universitari espanyol hi repercuteix en l'1,3% del VAB. A tot això s'han d'afegir dues dades importants: d'una banda, la poca ocupació d'estudiants universitaris per habitant i, de l'altra, la poca aportació des del sector privat a la UIB des de la perspectiva del recursos econòmics. Es tracta de tot un seguit de qüestions sobre les qual cal reflexionar amb l'objectiu de canviar progressivament aquestes tendències. En aquest sentit no es pot oblidar que la Universitat representa un paper molt important des de la perspectiva social, ja que contribueix directament a millorar el capital humà de la nostra societat, de la qual cosa en són un reflex els més de 32.000 titulats des de l'any 1978.
4. Una de les qüestions que caldrà abordar, ja des d'ara mateix, és, doncs, la definició de les titulacions que, en el context de la convergència universitària europea, caldrà implantar en el si de la UIB, a escala tant de grau com de postgrau.

28. Fundació Conocimiento y Desarrollo (2005), *Informe CYD 2005*, Barcelona.

Així, en el marc de la legislació aprovada pel Ministeri d'Educació i Ciència, la UIB ha posat en marxa una política de postgraus que s'ha concretat en tres mesures específiques: la creació d'un centre d'estudis de postgrau, la creació d'una normativa de màster i doctorat, i l'aprovació d'una sèrie de màsters dels diversos camps científics dins les ciències socials i humanes, les ciències experimentals, la tecnologia o les ciències econòmiques, que es posaran en marxa durant el curs 2006-2007. Es tracta d'una sèrie de cursos de postgrau que podem qualificar de transició, mentre s'aclareixen els títols de grau que s'han d'implantar i es proposen el nous màsters. Tot i que no es pot dur a terme una valoració dels dits cursos, el que és evident és que és una proposta de cursos que es pot qualificar de conjuntural i amb unes perspectives a curt termini.

5. Tanmateix, la Universitat de les Illes Balears, juntament amb el Consell Social de la UIB i la mateixa Administració autonòmica, haurà de començar a reflexionar sobre les titulacions de grau que cal implantar; unes titulacions que no tan sols han de ser adequades, des d'una perspectiva tant acadèmica com professional, sinó que, sobretot, han de tenir en compte la perspectiva de la usabilitat, des de la qualitat. Amb tot, aquesta proposta de noves titulacions haurà d'esperar que aclareixi la proposta de títols de grau el Ministeri i també que es presenti el model definitiu dels títols des de l'òptica de la durada. En els propers mesos, amb els canvis que hi ha hagut en el Ministeri d'Educació i Ciència i amb els debats sobre aquest

aspecte des de la perspectiva universitària o dels col·legis professionals, se'ns donarà la resposta sobre la línia aprovada en l'àmbit de les titulacions, amb totes les conseqüències acadèmiques, científiques, professionals o laborals.

6. Si en l'informe del CES de l'any 2004 vàrem caracteritzar la realitat universitària de les Illes Balears des de la perspectiva de la presència de la UIB per comparació a les dels diversos centres universitaris adscrits, de la UNED i de la UOC en el si de la comunitat autònoma de les Illes Balears, enguany podem afirmar que la realitat actual no s'ha modificat. En tot cas cal posar de manifest que no s'ha canviat aquesta estructura; no s'ha creat, de moment, cap altra institució universitària. En qualsevol cas, el que sí que podem afirmar és la consolidació del centre universitari d'ensenyament superior Alberta Jiménez, amb les diverses diplomatures de mestre i amb la posada en marxa de les titulacions de periodisme i de comunicació audiovisual; cal tenir en compte que aquestes dues titulacions són les úniques noves que s'han posat en marxa durant la present legislatura. Cal tenir en compte que els màster que ha aprovat per al curs 2006-2007 la UIB s'han de considerar des d'una altra perspectiva acadèmica, més lligada als anteriors programes de doctorat que als futurs màsters acadèmics, científics o professionals.
7. En el context que s'ha plantejat, s'ha d'assenyalar l'esforç que s'està fent amb el POTU (programa d'aprofundiment de les relacions entre la Universitat i tota l'educació secundària

obligatòria i postobligatòria que impulsen la Conselleria d'Educació i la UIB) per tal d'incrementar el nombre d'estudiants universitaris de les Illes Balears i de potenciar la presència de la UIB en els diferents centres educatius de les Illes Balears. En qualsevol cas es tracta d'un objectiu que s'ha d'analitzar a mitjà i a llarg termini, i que necessita que hi participin no tan sols els diversos sectors educatius de les Balears, sinó, sobretot, tota la societat civil, el sector empresarial i sindical, les famílies i tot el sector productiu de les Balears. D'acord amb aquest plantejament, cal tenir en compte que la Unió Europea s'ha marcat l'objectiu de tenir un 80% dels joves en l'educació postsecundària en un termini relativament curt; cal tenir en compte que als països més desenvolupats la demanda de mà d'obra no qualificada s'esgota i d'aquest fet es deriva la importància de l'educació superior en les societats postindustrials. La major part dels sociòlegs, economistes i experts en educació afirma que els països que no amplii radicalment l'educació postobligatòria no seran competitius dins l'economia mundial ni podran resoldre els problemes de l'exclusió social. L'economia del coneixement o de serveis exigeix una ciutadania amb una formació cada vegada més superior. Des d'aquesta òptica, la resposta a aquests reptes no pot venir només des de la universitat, però la universitat hi té un paper transcendental. La societat de les Illes Balears, en el context d'aquesta economia globalitzada, de la modificació de la política turística, de l'aposta per l'economia del coneixement, de la innovació o de les noves tecnologies,

necessita ser conscient de la importància de l'educació per seguir sent una economia pròspera, una societat del benestar i amb una ciutadania prou formada. En aquest marc, la UIB no pot ser un subjecte passiu en aquesta nova etapa de l'economia mundial.

8. Tot i la necessitat de dur a terme una reforma puntual de la LOU en els punts més conflictius, convindria, d'una banda, no centrar la resolució dels problemes de la universitat en la qüestió normativa i, de l'altra, obrir una reflexió sobre una reforma de la legislació universitària més profunda, més flexible, més oberta, menys reguladora, amb major capacitat d'autonomia universitària, amb més mecanismes de rendició de comptes o de control *a posteriori*, de major implicació social de la universitat, etc. Som, doncs, dins un període constituent, que necessita avançar de manera clara.
9. En aquest mateix context de la legislació universitària, d'acord amb la realitat legislativa de la nostra comunitat autònoma, cal assenyalar que el treball legislatiu que s'ha fet des de la Direcció General d'Universitat de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears s'ha caracteritzat per dos plantejaments. D'una banda, per una política de continuïtat en relació amb el que s'havia fet durant la legislatura passada, amb un desenvolupament de l'Agència de la Qualitat Universitària de les Illes Balears, sobretot quant a l'acreditació de professorat laboral (professorat ajudant doctor, professorat col·laborador o professorat contractat doctor), als complements autonòmics

de docència i de recerca, o a l'avaluació de les diverses titulacions o serveis universitaris, o pel que fa a la modificació parcial i poc significativa de la normativa del professorat contractat, en funció d'una sentència judicial. D'altra banda, per l'aprovació d'una normativa autonòmica sobre les titulacions de postgrau de la UIB, d'acord amb el Decret del Ministeri sobre aquesta qüestió. Canvis més importants de la legislació universitària només es podran dur a terme si es modifica la LOU amb referència a punts de desplegament autonòmic com ara el Consell Social o el professorat contractat. Ara bé, si la LOU no es modifica durant aquest any 2006 serà difícil modificar la normativa autonòmica durant la present legislatura de la comunitat autònoma de les Illes Balears: caldrà esperar a la legislatura del 2007-2011.

4.2.2. LA SITUACIÓ UNIVERSITÀRIA A LES ILLES BALEARS: CARACTERÍSTIQUES

Tal com es va exposar en la *Memòria* de l'any 2003, una de les característiques diferencials de la comunitat autònoma de les Illes Balears en l'àmbit universitari és l'existència d'una única universitat presencial. Amb tot, cal fer referència a l'existència de centres i escoles universitàries adscrits a la UIB, com són els de Relacions Laborals, de Magisteri Mare Alberta Jiménez, de Turisme del Consell d'Eivissa i Formentera, o els Felipe Moreno a Mallorca i a Menorca. A la UIB i a aquests centres universitaris s'ha d'afegir el Centre Associat de la UNED a les Illes Balears, amb seus a Palma, a Menorca i a

Eivissa, que disposen del suport institucional i financer dels consells de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa-Formentera, però no del Govern de les Illes Balears, que només té transferida la política universitària amb relació a la UIB. A més, cal fer referència a la presència de la UOC, ja que hi ha un nombre significatiu d'estudiants de les Illes Balears que estan matriculats de diversos estudis d'aquesta universitat virtual. Cal afegir a totes aquestes universitats i centres adscrits un projecte d'universitat privada que està en discussió política. Tanmateix la delimitació definitiva de les noves titulacions europees i els canvis de la LOU poden activar o no aquesta discussió de creació d'una universitat privada a les Illes Balears. Malgrat tot, el que resulta evident és que ens trobam davant una estructura universitària igual a la de l'any anterior.

Per tant, les Illes Balears es caracteritzen, cada vegada més, per tenir una oferta universitària més plural, malgrat el fet que només hi existeixi una sola universitat presencial, una situació que té possibilitats de canviar en el futur. Tanmateix, també, cal fer referència a un fet significatiu que caracteritza la nostra realitat universitària: ens referim a un nombre estable d'estudiants que cada any elegeixen altres universitats de l'Estat per desenvolupar els estudis universitaris. Tot i que el nombre d'estudiants universitaris que demanen el trasllat a altres universitats espanyoles és d'uns sis-cents anuals, s'ha d'assenyalar que una part estudia titulacions que són presents a la UIB. Es tracta d'un fet que es manté constant al llarg dels anys i que és important analitzar.

Les característiques de la situació universitària de les Illes Balears són, a grans trets, les següents:

1. En primer lloc, amb relació als alumnes de nou ingrés, des del curs 2000-2001 fins al 2004-2005 a la UIB, incloent-hi la informació dels centres adscrits a la UIB i de determinats títols propis de la UIB, les dades de què disposem són les següents. (Vegeu el quadre III-40.)

De l'anàlisi d'aquestes dades, podem treure'n les conclusions següents:

- a) Tot i l'existència de diverses oscil·lacions en l'evolució del nombre d'estudiants, es constata que aquest nombre s'ha incrementat des del 2001 fins al 2005 en gairebé uns quatre-cents alumnes, és a dir, més d'un 10%. Amb tot, cal recalcar que entre el 2003-2004 i el 2004-2005 es produeix una disminució del nombre d'estudiants que és de 89 alumnes, la qual és una xifra important. Finalment cal esmentar la dada preocupant de la disminució del nombre d'alumnat de nou ingrés durant el present any en més de dos-cents estudiants, és a dir, gairebé el 9%. Es tracta d'una dada preocupant amb vista al futur.
- b) En tots els anys analitzats es troba un nombre d'estudiants del sexe femení

superior al del sexe masculí. En aquest sentit cal fer referència a l'increment progressiu dels alumnes del sexe femení, llevat del darrer curs, i a l'estabilitat o la tendència a la disminució del nombre d'estudiants del sexe masculí.

Per tant, hom pot afirmar que, malgrat que sigui de forma no espectacular, el nombre d'estudiants matriculats a la UIB, comptant-ne les escoles adscrites, s'incrementa de manera progressiva, amb algunes oscil·lacions i amb la dada preocupant del darrer curs. (Una tendència o un accident en el camí?)

2. Aquesta evolució per estudis presenta les característiques següents, considerant els cursos 2004-2005 i 2005-2006. (Vegeu el quadre III-41.)

De l'anàlisi d'aquestes dades podem extreure una sèrie de conclusions inicials que ens ajudaran a comprendre les tendències més significatives des de la perspectiva de les matrícules en els diversos estudis de la UIB:

- a) De primer, s'ha de ressenyar la importància dels estudis de salut (fisioteràpia i infermeria), que demostren, al llarg dels diversos cursos, una importància creixent, uns estudis amb una forta demanda i un manteniment significatiu.

QUADRE III-40. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT DE NOU INGRÉS A LA UIB (2002-2006)

2002-03			2003-04			2004-05			2005-06		
Dona	Home	Total	Dona	Home	Total	Dona	Home	Total	Dona	Home	Total
2.075	1.522	3.597	2.285	1.641	3.926	2.325	1.512	3.837	2.188	1.438	3.626

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

QUADRE III-41. EVOLUCIÓ PER ESTUDIS DE L'ALUMNAT DE NOU INGRÉS A LA UIB (2004-2006)

Estudi	2004-2005	2005-2006
Administració i Direcció d'Empreses	218	170
Arquitectura Tècnica	85	91
Biologia	101	101
Bioquímica	25	16
Ciències Empresarials	289	238
Diplomatura en Turisme	222	204
Diplomatura en Turisme Consell Insular Eivissa	49	52
Diplomatura en Turisme Felipe Moreno	171	106
Dret	135	173
Economia	98	77
Educació Social	61	90
Enginyeria Informàtica	57	44
Enginyeria Tècnica Agrícola	53	43
Enginyeria Tècnica en Telemàtica	41	26
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	113	80
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	79	53
Enginyeria Tècnica Industrial	58	67
Filologia Anglesa	57	43
Filologia Catalana	17	18
Filologia Hispànica	23	21
Filosofia	44	28
Fisioteràpia	78	83
Geografia	20	26
Història	76	58
Història de l'Art	60	60
Infermeria	141	162
Matemàtiques	24	21
Mestre en Educació Especial	107	106
Mestre en Educació Especial (Alberta Giménez)	56	42
Mestre en Educació Física	90	73
Mestre en Educació Física (Alberta Giménez)	73	74
Mestre en Educació Infantil	67	75
Mestre en Educació Infantil (Alberta Giménez)	154	127

Continua

QUADRE III-41. EVOLUCIÓ PER ESTUDIS DE L'ALUMNAT DE NOU INGRÉS A LA UIB (2004-2006)

Estudi	2004-2005	2005-2006
Mestre en Educació Infantil (Alberta Giménez)	154	127
Mestre en Educació Musical	57	52
Mestre en Educació Musical (Alberta Giménez)	8	13
Mestre en Educació Primària	54	51
Mestre en Educació Primària (Alberta Giménez)	28	18
Mestre en Llengua Estrangera	74	59
Mestre en Llengua Estrangera (Alberta Giménez)	8	18
Comunicació Audiovisual (Alberta Giménez)	—	50
Periodisme (Alberta Giménez)	—	48
Pedagogia	115	103
Psicologia	116	98
Psicopedagogia	48	30
Química	29	26
Relacions Laborals (escola adscrita)	120	86
Treball Social	117	90
Títols propis		
Diploma universitari en Geografia Física	—	1
Diploma universitari en Geografia Humana	—	2
Diploma universitari en Geografia Regional	—	14
Diploma universitari en Geologia	—	3
Diploma universitari en Història de l'Art	—	21
Diploma universitari en Literatura Catalana	—	6
Direcció Hotelera Internacional	51	53
Graduat en Seguretat i Ciències Policials	—	119
Títol Superior de Turisme	8	—
Graduat en Estudis Immobiliaris a la UIB	11	1

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

- b) S'ha d'esmentar també la importància dels estudis d'educació en les diverses diplomatures i llicenciatures, amb alguna excepció, en l'àmbit tant de la UIB com del centre adscrit de Mare Alberta Jiménez.
- c) Es destaca la rellevància dels estudis d'economia, empresarials i turisme, que també presenten una forta demanda social, de forma general, malgrat que en el darrer curs disminueixen significativament.

QUADRE III-42. EVOLUCIÓ DE LA TOTALITAT DE L'ALUMNAT MATRICULAT A LA UIB (2001-2005)

Curs acadèmic	2001-2002	2002-2003	2003-2004	2004-2005
Nombre d'alumnes	13.548	13.402	13.812	13.859

Font: Dades del Vicerectotat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

- d) Els estudis de ciències, amb alguns problemes, presenten una certa estabilitat, amb diverses oscil·lacions en diversos estudis.
- e) Els estudis de tecnologia, amb algunes oscil·lacions, es mantenen, encara que alguns presenten una certa disminució.
- f) Els estudis d'humanitats tenen una certa estabilitat, però amb una tendència diferent en funció dels diversos estudis.
- g) Els estudis de dret, tot i presentar una tendència a la disminució, es troben, darrerament, en un cert creixement, a causa fonamentalment de la implantació a través de la modalitat en línia a Menorca i a Eivissa-Formentera.
- f) Els estudis de treball social, tot i el creixement en els darrers cursos, sofreixen una disminució en el darrer curs.
- g) Un fet important és la posada en marxa dels diplomes universitaris per part de la Facultat de Filosofia i Lletres; amb tot, caldrà veure'n les perspectives de futur.
- h) És important constatar la importància dels estudis de periodisme i de comunicació audiovisual.
- i) Els títols propis, com el de turisme, els estudis immobiliaris o el de seguretat, tenen tendències distintes: desaparició dels estudis de turisme o ells immobiliaris, i creixement dels estudis de seguretat.

Es tracta, en qualsevol cas, de tendències que és important analitzar des de la perspectiva de futur. Tanmateix les dades es poden considerar preocupants, ja que no se'n constata un creixement, sinó tot el contrari. Un fet significatiu és l'increment dels estudis que es fan en línia (dret i educació social) en aquest darrer curs. Així mateix, és important assenyalar la tendència al creixement de les diplomatures universitàries.

3. En tercer lloc, una vegada analitzats els alumnes de nou ingrés, és necessari conèixer la realitat universitària de les Illes Balears des de la perspectiva del nombre global dels estudiants matriculats a la UIB en els darrers cursos, tenint en compte la UIB i els centres adscrits; en aquest sentit les dades presenten les característiques següents. (Vegeu el quadre III-42.)

La conclusió més significativa que podem treure'n és que —malgrat que les xifres no són espectaculars— és evident que ens trobam davant una realitat en què hi ha una estabilitat en l'evolució del nombre d'estudiants matriculats a la UIB, encara que durant el curs 2005-2006 se'n cons-

tata una lleugera disminució. Per tant, cal parlar d'una situació d'estabilitat, amb una lleugera disminució, la qual cosa a les Illes Balears és realment un fet prou significatiu en el context de la baixa taxa d'estudiants universitaris.

- Una altra dada interessant fa referència al nombre d'estudiants matriculats depenent del sexe, durant el curs

2005-2006, per estudis. Les dades, en aquest sentit, són les següents. (Vegeu el quadre III-43.)

De l'anàlisi d'aquestes dades podem extreure les conclusions que sintetitzam tot seguit. En primer lloc, cal destacar que la tendència dels anys anteriors d'un major nombre d'alumnes de sexe femení que de sexe masculí es confirma en els dos anys

QUADRE III-43. NOMBRE D'ESTUDIANTS PER SEXE I ESTUDIS (2004-2006)

Any acadèmic	2004-05	2004-05	2005-06	2005-06
Sexe	Dona	Home	Dona	Home
Estudi				
Administració i Direcció d'Empreses	359	332	364	322
Arquitectura Tècnica	84	174	98	210
Biologia	287	176	286	175
Bioquímica	36	11	25	11
Ciències Biològiques				
Ciències Empresarials	710	711	714	677
Ciències Físiques				
Ciències Químiques				
Comunicació Audiovisual (Alberta Giménez)			24	26
Curs de Tècniques en Telemàtica i Informàtica				
Diploma universitari en Geografia Física			1	
Diploma universitari en Geografia Humana			1	1
Diploma universitari en Geografia Regional			5	9
Diploma universitari en Geologia			2	1
Diploma universitari en Història de l'Art			13	8
Diploma universitari en Literatura Catalana			5	1
Diplomatura en Turisme	496	349	500	350
Diplomatura en Turisme del Consell Insular d'Eivissa i Formentera	113	51	100	53
Diplomatura en Turisme (Felipe Moreno)	213	114	151	85
Direcció Hotelera Internacional	132	140	135	144
Dret	438	326	457	336
Economia	209	210	196	191
Econòmiques (branca Empresa)				

Continua

QUADRE III-43. NOMBRE D'ESTUDIANTS PER SEXE I ESTUDIS (2004-2006)

Any acadèmic	2004-05	2004-05	2005-06	2005-06
Sexe	Dona	Home	Dona	Home
Estudi				
Educació Social	187	29	229	36
Empresarials				
Enginyeria en Informàtica	20	117	23	110
Enginyeria Tècnica Agrícola. Especialitat en Hortofruticultura i Jardineria	22	84	31	90
Enginyeria Tècnica de Telecomunicació. Especialitat en Telemàtica	33	193	31	165
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	90	349	66	334
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	32	274	23	246
Enginyeria Tècnica Industrial. Especialitat en Electrònica Industrial	24	157	26	175
Filologia Anglesa	138	31	149	33
Filologia Catalana	91	25	74	20
Filologia Hispànica	94	40	83	34
Filosofia	70	101	64	88
Filosofia i Lletres (Ciències de l'Educació)				
Filosofia i Lletres. Filologia Catalana				
Filosofia i Lletres. Filologia Hispànica				
Filosofia i Lletres. Filosofia				
Filosofia i Lletres. Psicologia				
Física	30	90	29	86
Fisioteràpia	191	74	200	84
Geografia	52	79	50	75
Geografia - Història - Història de l'Art				
Geografia i Història (Geografia)				
Geografia i Història (Història)				
Geografia i Història (Història de l'Art)				
Graduat en Estudis Immobiliaris	9	13	6	9
Graduat en Seguretat i Ciències Policials			15	104
Història	102	146	100	137
Història de l'Art	234	65	222	59
Infermeria	427	70	462	75
Informàtica				
Matemàtiques	35	42	28	45

Continua

QUADRE III-43. NOMBRE D'ESTUDIANTS PER SEXE I ESTUDIS (2004-2006)

Any acadèmic	2004-05	2004-05	2005-06	2005-06
Sexe	Dona	Home	Dona	Home
Estudi				
Mestre en Educació Especial	169	21	217	32
Mestre en Educació Especial (Alberta Giménez)	121	19	108	18
Mestre en Educació Física	132	134	138	149
Mestre en Educació Física (Alberta Giménez)	71	116	62	120
Mestre en Educació Infantil	256	14	264	7
Mestre en Educació Infantil (Alberta Giménez)	295	13	325	17
Mestre en Educació Musical	113	53	104	48
Mestre en Educació Musical (Alberta Giménez)	18	9	22	8
Mestre en Educació Primària	175	33	159	27
Mestre en Educació Primària (Alberta Giménez)	71	16	63	16
Mestre en Llengua Estrangera	168	40	173	32
Mestre en Llengua Estrangera (Alberta Giménez)	23	3	30	5
Pedagogia	336	66	327	60
Periodisme (Alberta Giménez)			31	17
Psicologia	395	100	382	93
Psicopedagogia	120	20	98	13
Química	106	90	100	85
Relacions Laborals	382	212	313	194
Tècnic d'Empreses i Activitats Turístiques				
Títol Superior de Turisme	15	21	9	12
Treball Social	295	54	308	50
Total	8219	5607	8221	5608

Font: Elaboració pròpia.

darrers, amb una proporció d'un 60% de dones i un 40% d'homes. En segon lloc, no és una distribució uniforme entre els diversos estudis. Així, s'ha d'assenyalar que en els estudis d'educació, de treball social, de psicologia, d'infermeria, de fisioteràpia, de les diverses filologies, d'història o història de l'art i de biologia, la presència majoritària de les dones hi és important, amb rellevants matisos entre les diverses

titulacions. En canvi, en els estudis d'enginyeries o d'arquitectura tècnica el nombre d'homes matriculats és superior al de dones. En els estudis de turisme, d'empresarials, de relacions laborals o de dret hi ha més alumnes de sexe femení, però amb un equilibri major que en els altres estudis indicats. Finalment, en els estudis de ciències hi ha diferències: presència majoritària d'alumnes de sexe femení a química, bio-

logia o bioquímica, i presència majoritària d'alumnes de sexe masculí a física. Per tant, dins una major presència de les dones a la universitat, cal esmentar un pes diferent d'aquesta presència, encara que s'observa la tendència que les alumnes són cada vegada més presents en la majora d'estudis, amb l'excepció significativa de les tecnològiques.

5. Amb relació al nombre total d'estudiants per titulacions, s'ha d'al·ludir a la importància d'aquest tipus de dades, ja que ens n'assenyalen no tan sols el

pes quantitatiu, sinó, sobretot, el model d'universitat de la UIB des de la perspectiva professional. Es tracta d'una qüestió de gran transcendència per poder analitzar la relació de la UIB amb el mercat de treball. (Vegeu el quadre III-44.)

A partir d'aquestes dades podem ressaltar les conclusions següents:

a) La importància que tenen els estudis de ciències socials, concretament, els de dret, economia o turisme.

QUADRE III-44. NOMBRE TOTAL D'ESTUDIANTS PER TITULACIONS. CURS 2005-2006

Titulacions	Nre alumnes
Administració i Direcció d'Empreses	683
Arquitectura Tècnica	309
Biologia	461
Bioquímica	36
Ciències Empresarials	1390
Diplomatura en Turisme	850
Dret	793
Economia	387
Educació Social	265
Enginyeria en Informàtica	132
Enginyeria Tècnica Agrícola. Especialitat en Hortofruticultura i Jardineria	122
Enginyeria Tècnica de Telecomunicació. Especialitat en Telemàtica	191
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	399
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	270
Enginyeria Tècnica Industrial. Especialitat en Electrònica Industrial	201
Filologia Anglesa	182
Filologia Catalana	94
Filologia Hispànica	118
Filosofia	152
Física	115

Continua

QUADRE III-44. NOMBRE TOTAL D'ESTUDIANTS PER TITULACIONS. CURS 2005-2006	
Titulacions	Nre alumnes
Fisioteràpia	284
Geografia	124
Història	237
Història de l'Art	281
Infermeria	538
Matemàtiques	73
Mestre en Educació Especial	249
Mestre en Educació Física	286
Mestre en Educació Infantil	271
Mestre en Educació Musical	152
Mestre en Educació Primària	186
Mestre en Llengua Estrangera	205
Pedagogia	386
Psicologia	475
Psicopedagogia	111
Química	185
Treball Social	359
Títols propis	
Diploma universitari en Geografia Física	1
Diploma universitari en Geografia Humana	2
Diploma universitari en Geografia Regional	14
Diploma universitari en Geologia	3
Diploma universitari en Història de l'Art	21
Diploma universitari en Literatura Catalana	6
Graduat en Estudis Immobiliaris	15
Graduat en Seguretat i Ciències Policials	119
Títol Superior de Turisme	21
Direcció Hotelera Internacional	278
Escoles adscrites	
Comunicació Audiovisual (Alberta Giménez)	50
Diplomatura en Turisme del Consell Insular d'Eivissa i Formentera	153
Diplomatura en Turisme (Felipe Moreno)	236
Mestre en Educació Especial (Alberta Giménez)	126
Mestre en Educació Física (Alberta Giménez)	182

Continua

QUADRE III-44. NOMBRE TOTAL D'ESTUDIANTS PER TITULACIONS. CURS 2005-2006

Escoles adscrites	Nre alumnes
Mestre en Educació Infantil (Alberta Giménez)	342
Mestre en Educació Musical (Alberta Giménez)	30
Mestre en Educació Primària (Alberta Giménez)	79
Mestre en Llengua Estrangera (Alberta Giménez)	35
Periodisme (Alberta Giménez)	48
Relacions Laborals	507

Font: Elaboració pròpia.

- b) El pes que tenen els estudis d'educació, en l'àmbit tant de la UIB com del centre d'educació superior adscrit Alberta Jiménez.
- c) La importància que adquireixen els estudis de ciències de la salut (fisioteràpia, infermeria o psicologia).
- d) La significativa però no majoritària presència, amb buits i desigualtats específiques, dels estudis tecnològics o de les enginyeries tècniques.
- e) La disminució del pes dels estudis de ciències o d'humanitats, malgrat l'existència de presències diferencials (biologia, història o història de l'art).
- f) El pes important dels centres adscrits a la UIB, sobretot del centre superior Alberta Jiménez, que ha incrementat els estudis.
- g) La poca presència de títols propis, encara que es destaca el de direcció hotelera internacional o el de graduat en seguretat i ciències policials; amb tot, amb relació als diplomes universitaris, cal esperar-ne l'evolució durant els propers cursos.
6. Amb referència al centre associat de la UNED de les Illes Balears, les dades del nombre d'estudiants matriculats en les titulacions oficials durant el curs 2004-2005 és de 3.977 persones, la qual cosa implica un increment aproximat d'uns cinc-cents estudiants, a més de l'altre nombre d'estudiants matriculats als cursos d'accés, a cursos de formació de professors o d'ensenyança oberta. D'acord amb les dades que ofereix la mateixa UNED, això significa que el nombre d'estudiants s'incrementa any rere any de manera important, d'acord amb l'increment de l'oferta i de l'adaptació a les situacions dels estudiants. Els estudis de la UNED que tenen més demanda són els següents. (Vegeu el quadre III-45.)

De l'anàlisi d'aquestes dades podem extreure una sèrie de conclusions:

- a) La UNED de les Illes Balears no tan sols increment el nombre d'estudiants universitaris, sinó que, a més, suposa *de facto* una competència a la UIB amb relació a determinats estudis.
- b) La UNED té una sèrie d'ofertes d'èxit a les quals la UIB no ha sabut respondre,

QUADRE III-45. ALUMNES MATRICULATS A LA UNED, 2003-2004 I 2004-2005

Estudis	Alumnes	Alumnes
Dret	684	685
Història	212	231
Educació Social	254	267
Psicologia	393	388
Antropologia Social y Cul.	226	205
Polítiques	109	105
LADE	155	132
Turisme	136	189
Informàtica de sistemes	115	94

Font: Memòria del curs acadèmic 2003-2004 i 2004-2005. UNED. Illes Balears.

com és el cas d'antropologia social i cultural o de ciències polítiques.

- c) Cal tenir en compte que el nombre més rellevant d'estudiants matriculats a la UNED és de Menorca o d'Eivissa-Formentera. (Així, doncs, hom pot afirmar que la UNED no tan sols incrementa l'alumnat, sinó que suposa una oferta complementària, però, sobretot, de competència amb la UIB, almenys, en termes docents i quantitativus. L'anàlisi qualitativa, l'avaluació institucional, la producció científica o el grau d'impacte social de la UNED haurien de ser objecte d'una anàlisi més profunda i rigorosa. Tanmateix les dades quantitatives d'estudis són aquí.)
- d) Cal constatar una tendència a l'estabilitat o, fins i tot, una disminució en els estudis més importants, tal com es posa de manifest amb les dades presentades anteriorment.
- e) Per acabar, cal esmentar que seria important fer una anàlisi del nivell d'abandonament dels estudis i, també, del

nombre d'estudiants que acaben els estudis, a través de la comparació de les entrades i de les sortides.

- 7. Amb relació a la UOC, amb la qual la UIB té una aliança estratègica, cal assenyalar els aspectes següents.
  - a) L'oferta de titulacions de la UOC (administració i direcció d'empreses, dret, ciències del treball, filologia catalana, investigació i tècniques del mercat, ciències polítiques, humanitats, documentació, enginyeria informàtica, comunicació audiovisual, psicopedagogia, psicologia, turisme, ciències empresarials, informàtica de sistemes i informàtica de gestió) es caracteritza perquè emfasitza les llicenciatures per sobre de les diplomatures; aquest fet suposa una característica que defineix el perfil dels estudiants de la UOC. Quant a aquesta oferta formativa podem esmentar que, si bé la majoria de les titulacions s'imparteixen també a la UIB, n'hi ha una part significativa que actualment la UIB no imparteix; per tant, es pot afirmar que la UOC, a part d'una

QUADRE III-46. ALUMNES DE LES BALEARS MATRICULATS A LA UOC (04/05 I 05/06)

Oferta	Matriculats	Matriculats
1r cicle		
Ciències Empresarials	196	203
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió	89	100
Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes	100	102
Turisme	23	26
Enginyeria Tècnica. Esp. Telemàtica	—	14
1r i 2n cicle		
Dret	103	113
Humanitats	99	96
Filologia Catalana	24	35
Psicologia	77	100
Només de 2n cicle		
Psicopedagogia	75	91
Administració i Direcció d'Empreses	46	50
Documentació	47	42
Enginyeria Informàtica	23	33
Ciències Polítiques i Sociologia	19	18
Ciències del Treball	118	94
Investigació i Tècniques de Mercat	14	12
Comunicació Audiovisual	21	26
Estudis d'Àsia Oriental	14	19
Publicitat i Relacions Públiques	—	15
Total	1.088	1.219

Font: Dades de la UOC.

oferta complementària, també representa una oferta competitiva amb la UIB.

- b) Dels gairebé vint i cinc mil estudiants que té la UOC, més d'un milenar procedeixen de les Illes Balears; en aquest sentit, les dades d'acord amb els estudis en què estan matriculats els estudiants de les Illes Balears són les següents. (Vegeu el quadre III-46.)

A totes aquestes dades s'han d'afegir els set estudiants matriculats en el doctorat de societat de la informació i del coneixement i, a més a més, cal fer referència als onze alumnes matriculats al títol propi de graduat en multimèdia. D'aquesta manera, hom pot afirmar que el nombre total d'estudiants de les Illes Balears matriculats a la UOC és de 1.230 persones.

A partir de totes aquestes xifres, es constata que la UOC, com la UNED de les Illes Balears, no només és una oferta complementària a la UIB quant a determinats estudis, sinó que també és una oferta que planteja una competència. En aquest sentit és necessari fer al·lusió als estudis de ciències empresarials, enginyeria tècnica, informàtica de gestió o de sistemes, turisme, dret, filologia catalana, psicologia, psicopedagogia o LADE (administració i direcció d'empreses). A més, cal fer referència al fet que el nombre d'estudiants de les Illes Balears matriculats a la UOC s'ha incrementat en 131 alumnes; una xifra que podem qualificar de prou significativa, ja que implica un increment del 10%.

Per tant, amb referència al nombre d'estudiants matriculats a la UIB, a la UNED o a la UOC de les Illes Balears, s'ha d'esmentar l'existència d'uns 19.025 estudiants balears; a aquesta xifra aproximada s'han els estudiants de les Balears que estudien en altres universitats espanyoles, nombre que pot arribar, aproximadament, a uns tres mil. Això significa el nombre d'estudiants universitaris de les Illes Balears és de més de vintidós mil, una xifra que cal considerar com a positiva, sobretot si hom té en compte el procés de creixement de la quantitat d'estudiants. Un procés, en certa manera, lògic, si es té en compte el nivell del qual partim en relació amb la resta de comunitats autònomes. Malgrat els avanços, el nombre segueix sent baix, si es compara amb la taxa estatal

d'estudiants universitaris o amb la de la totalitat de les comunitats autònomes.

De tota manera, una dada sobre la qual cal reflexionar és, d'una banda, la tendència a l'estabilitat dels alumnes, amb una certa disminució en determinats cursos i, de l'altra, l'increment d'estudiants universitaris de la UNED i de la UOC. Així mateix, seria necessari aprofundir en aquestes dades analitzant el perfil de l'alumnat, la taxa d'abandonament o el percentatge dels estudiants universitaris que acaben els estudis, per comparació als que els comencen, així com el nivell d'inserció professional.

8. Respecte del nombre d'estudiants matriculats en un doctorat, cal fer referència a les dades següents pel que fa a la UIB. (Vegeu el quadre III-47.)

A partir d'aquestes dades, podem fer al·lusió que, si bé ens trobam davant una situació de transició amb relació als cursos de doctorat en el marc de la reforma de les titulacions de postgrau, es nota un procés d'increment del nombre d'estudiants d'un any a l'altre, llevat del curs 2005-2006. Aquest increment és significatiu entre el curs 2003-2004 i el 2004-2005. A la UOC els estudiants de les Illes Balears que estaven matriculats de tercer cicle eren set. Tanmateix, no es pot deixar de tenir en compte la situació de transició dels estudis actuals de doctorat en el context de la convergència universitària europea.

QUADRE III-47. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE TOTAL D'ALUMNES MATRICULATS EN UN DOCTORAT DE LA UIB (2002-2006)

Curs acadèmic	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005- 2006
Nre. d'estudiants	474	486	531	459

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB .

Per un altre cantó, la distribució del nombre d'estudiants de doctorat en relació amb els diversos programes que s'imparteixen són els següents. (Vegeu el quadre III-48.)

Partint de l'anàlisi d'aquestes dades es pot constatar la diversitat de programes de doctorat que existeixen i també la varietat dels estudiants matriculats als diversos programes. Així mateix, existeixen progra-

QUADRE III-48. NOMBRE D'ESTUDIANTS MATRICULATS ALS PROGRAMES DE DOCTORAT DE LA UIB. CURS 2005-06

	2005-2006
Programa de doctorat de Biologia Fonamental (Palma)	3
Programa de doctorat de Biologia (Palma)	43
Programa de doctorat de Ciències de l'Educació (Palma)	41
Programa de doctorat de Ciències Marines (Palma)	18
Programa de doctorat en Crisi de la Modernitat (Palma)	16
Programa de doctorat de Dret Privat (Palma)	24
Programa de doctorat de Dret Públic (Palma)	15
Programa de doctorat d'Educació Ambiental (Palma)	4
Programa de doctorat d'Economia i Empresa (Palma)	17
Programa de doctorat de Filologia Catalana i Lingüística General (Palma)	10
Programa de doctorat de Filologia Espanyola, Moderna i Llatina (Palma)	7
Programa de doctorat de Física (Palma)	29
Programa de doctorat de Filosofia (Palma)	14
Programa de doctorat de Geografia (Palma)	20
Perspectives Metodològiques de la Investigació Històrica i Historicoartística (Palma)	14
Programa de doctorat d'Informàtica i Matemàtiques (Palma)	2
Programa de doctorat d'Informàtica (Palma)	12
Prog. doctorat interuniversitari d'Infermeria i Salut Internacional (Palma)	2
Programa de doctorat de Matemàtiques (Palma)	5
Programa de doctorat de Ciències Mèdiques Bàsiques (Palma)	36
Programa de doctorat de Nutrició Molecular (Palma)	2
Programa de doctorat interuniversitari de Nutrició Humana (Palma)	17
Programa de doctorat de Nutrició i Metabolisme (Palma)	17
Programa de doctorat de Psicologia (Palma)	40
Programa de doctorat Química Orgànica en la Indústria Quimicofarmacèutica (Palma)	2
Programa de doctorat interuniversitari de Química Teòrica (Palma)	0
Programa de doctorat de Química (Palma)	18
Programa de doctorat de Sistema de Justícia Penal (Palma)	1
Programa de doctorat Societat, Territori i Medi Ambient (Palma)	0
Programa de doctorat interuniversitari de Tecnologia Educativa (Palma)	30

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

mes interuniversitaris, amb una matrícula important. Tanmateix, tal com s'ha plantejat abans, es tracta d'un programa de doctorat en transició, amb tot el que aquest fet implica des de la perspectiva del nombre de matriculats.

Dins aquest mateix context del programa de doctorat de la UIB, s'ha de fer menció del nombre de tesis doctorals llegides durant el curs 2004-2005. (Vegeu el quadre III-49.) Si es relacionen aquestes dades amb els estudiants matriculats durant els darrers cursos de doctorat, podem extreure la idea que el percentatge és de menys del 10%; aquest fet significa que el nivell d'abandonament de les persones que es matriculen en un doctorat, per compara-

ció a aquelles que l'acaben amb la tesi doctoral, és important.

9. Amb relació al personal docent i investigador (PDI) de la UIB, es presenten els trets següents. (Vegeu el quadre III-50.)

Les conclusions es detallen en els paràgrafs que es troben a continuació:

- a) El nombre de professors de la UIB, en els diversos cursos, presenta una evolució progressiva.
- b) Aquest nombre s'incrementa, sobretot, durant els primers anys de la dècada dels anys 2000.

QUADRE III-49. NOMBRE DE TESIS DOCTORALS LLEGIDES A LA UIB (2004/05)

	2004-2005
Perspectives Metodològiques de la Investigació Històrica i Historicoartística	4
Programa de doctorat interuniversitari de Tecnologia Educativa	1
Programa de doctorat de Biologia	1
Programa de doctorat de Ciències de l'Educació	4
Programa de doctorat de Ciències Marines	1
Programa de doctorat de Ciències Mèdiques Bàsiques	1
Programa de doctorat de Dret Privat i de Dret Públic i de Dret del Turisme	1
Programa de doctorat de Dret Públic	2
Programa de doctorat de Filologia Espanyola, Moderna i Llatina	2
Programa de doctorat de Filosofia	2
Programa de doctorat de Física	7
Programa de doctorat de Geografia	2
Programa de doctorat de Nutrició Molecular	6
Programa de doctorat de Psicologia	1
Programa de doctorat de Química	2
Programa de doctorat d'Economia i Empresa	1
Programa de doctorat d'Informàtica	2
Total	40

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

- c) La xifra de professors s'ha estabilitzat durant els darrers cursos.
- d) Cal posar de manifest les diferències, des de la perspectiva de la categoria del PDI, entre els departaments més històrics (química, física, biologia, dret, matemàtiques o els dos de pedagogia) i els departaments més recents (psicologia, economia aplicada, economia d'empresa, infermeria i fisioteràpia, etc.).
- e) Es constata la quantitat important de professors associats en alguns departaments; amb tot, cal tenir en compte que el nombre d'associats en les diverses categories és la meitat del total de PDI.

QUADRE III-50. NOMBRE DE PROFESSORS PER CATEGORIES I PER DEPARTAMENT

Departaments	Catedràtics d'universitat	Titulars d'universitat	Catedràtics d'escola universitària	Titulars d'escola universitària	Ajudants i col·laboradors	Associats	Altres	Total
Biologia	6	14	2	9	6	32	1	70
Biologia Fonamental i Ciències de la Salut	2	7	5	8	1	13	0	36
Pedagogia i Didàctiques Específiques	4	4	1	10	3	23	0	55
Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació	3	9	3	10	3	58	0	86
Ciències de la Terra	3	9	3	8	1	8	1	33
Ciències Històriques i Teoria de les Arts	7	12	0	8	1	22	1	51
Ciències Matemàtiques i Informàtica	8	14	7	32	9	54	6	130
Dret Privat	9	13	1	2	2	28	0	55
Dret Públic	7	12	0	5	6	27	0	57
Economia Aplicada	3	12	1	20	3	36	0	75
Economia de l'Empresa	2	10	3	18	5	41	0	79
Filologia Catalana i Lingüística General	5	9	1	4	2	12	1	34
Filologia Espanyola, Moderna i Llatina	4	20	4	14	0	21	0	63
Filosofia i Treball Social	2	10	1	6	3	15	0	37
Física	9	20	1	9	13	25	0	77
Infermeria i Fisioteràpia	0	0	2	20	8	79	0	109
Psicologia	2	16	1	7	6	24	0	56
Química	8	17	0	2	2	18	1	38
Total	84	218	35	192	74	554	11	1.142

Font: Dades del Vicerectotat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

f) Es dona un equilibri entre els professors funcionaris permanents i els associats i ajudants.

És evident que la política de professorat actualment a la UIB està aturada, en espera de la LOU i dels canvis previsibles, per la manca de recursos econòmics i per l'espera de la construcció de l'espai europeu d'ensenyament superior. En aquest sentit és significativa la no-aplicació del nou document de plantilles de la UIB. Per tant, el desenvolupament d'una política de professorat per

part de la UIB necessita que s'aclareixin una sèrie de factors, tal com hem plantejat, per part tant de l'administració central com de l'autònoma o de la mateixa UIB.

10. Amb relació al pressupost de la UIB, cal assenyalar les dades següents. (Vegeu els quadres III-51 i III-52.)

Sense entrar a reflexionar sobre el model de finançament de la universitat i, concretament, de la UIB, podem plantejar algunes conclusions:

QUADRE III-51. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST DE LA UIB (2003-2004-2005)

Pressupost 2003	66.373.113,28 €
Pressupost 2004	67.153.264,53 €
Pressupost 2005	71.138.995,34 €
Pressupost 2006	74.869.723,35 €

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

QUADRE III-52. DISTRIBUCIÓ DEL PRESSUPOST PER CAPÍTOLS

Ingressos 2006	Euros	%
Cap. 3 Preus públics i altres ingressos	8.471.639,54 €	11,32
Cap. 4 Transferències corrents	51.170.286,66 €	68,35
Cap. 5 Ingressos patrimonials	270.506,15 €	0,36
Cap. 7 Transferències de capital	5.087.291,00 €	6,79
Cap. 8 Actius financers	9.870.000,00 €	13,18
Total	74.869.723,35 €	100
Despeses 2006		
Cap. 1 Despeses de personal	47.625.863,84 €	63,61
Cap. 2 Despeses en béns corrents i de serveis	12.876.062,05 €	17,2
Cap. 3 Despeses financeres	249.100,00 €	0,33
Cap. 4 Transferències corrents	647.280,41 €	0,86
Cap. 6 Inversions reals	12.963.840,43 €	17,32
Cap. 7 Transferències de capital	250.000,00 €	0,33
Cap. 9 Passius financers	257.576,62 €	0,34
Total	74.869.723,35 €	100

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Económicoadministrativa de la UIB.

- a) S'ha incrementat de manera progressiva el pressupost de la UIB en els darrers cursos.
- b) El pressupost de la UIB suposa un procés progressiu d'homologació de la transferència per universitari amb les altres universitats espanyoles.
- c) Si les diferències entre el pressupost de l'any 2003 i de l'any 2004 és mínima, l'any 2005 es nota un increment més important, de gairebé el 6%.
- d) Per acabar, el pressupost entre el 2005 i el 2006 ha augmentat uns 3.600.000 euros, és a dir, més d'un 5%.
- Dins aquest context econòmic resulta interessant analitzar els recursos econòmics obtinguts pels professors de la UIB en projectes de recerca. (Vegeu el quadre III-53.)

QUADRE III-53. RECURSOS ECONÒMICS OBTINGUTS PER PROJECTES DE RECERCA

	Ingressos I+D 2005
Administració de l'Estat	4.102.838,21 €
Administració autonòmica	707.599,68 €
Institucions sense àmin de lucre	2.000,00 €
Unió Europea	611.813,70 €
Total	5.424.251,59 €

Font: Dades del Vicerectorat de Planificació Econòmicoadministrativa de la UIB.